

FORA PISTA

Albert Mestre

“La restauració de vitrall és faena d’orfebre. Et poses a la pell de l’artista que el va concebre fa segles”

PERE VALLDEPÉREZ RIPOLLÉS (JESÚS, 1946)

Vitraller

Com hi arriba al vitrall?

De totes les arts aplicades que havia estudiat a l’Escola Massana, pintura, mosaic o ceràmica, el vitrall era el que presentava un repte més gran, perquè en aquells moments, a principis de la dècada dels seixanta, el que es feia era molt tradicional. Tenia per davant tot un món per a explorar.

Amb vora mil anys d’història, vostè es troba un vitrall en decadència.

El vitrall ha tingut unes pujades i baixades molt grans al llarg dels segles. La seua plenitud a França va ser al segle XIII, mentre que a Espanya no arriba fins als segles XIV i XV. L’última revalorització que en vam viure aquí va ser amb la dictadura i el nacional-catolicisme. La reconstrucció d’esglésies i edificis públics després de la guerra va donar molta faena als vitrallers. Després, va tornar a decaure.

El de vitraller és un ofici amb una tècnica que ha evolucionat poc durant la història.

La tècnica base és la mateixa. Només a partir del segle XX hi han entrat tecnologies i nous materials per a ensamblar el vidre, com el coure, el ciment o la silicona, que s’han afegit al plom de tota la vida.

Com naix el vitrall?

A l’antiga Mesopotàmia ja hi trobem arquetes amb vidre treballat. Però és a partir del segle XII-XIII que s’estén per les esglésies i catedrals d’Europa a mode de llenguatge per a ensenyar als fidels la història sagrada.

L’aura de religiositat acompanyarà sempre al vitrall.

És un art sagrat perquè l’església se n’apropia. Però després del Concili de Trento, quan neix el protestantisme, apareix un moviment de rebuig al vitrall

en considerar-lo massa opulent. És llavors quan esdevé producte de luxe i entra en l’arquitectura civil.

A Catalunya n’hi ha bons exemples.

Gràcies al Modernisme tenim molt de vitrall en edifici públic però, sobretot, en cases particulars. Amb este moviment, per primera vegada, els vitrallers produïen artesanalment però de manera industrial. És una tradició que ha continuat només a Catalunya. A la resta d’Espanya, en carni, el vitrall es fa més per a institucions i església.

La seua obra té dues parts molt diferenciades: restauració i obra nova. Amb què ha gaudit més?

Restaurant patixes molt. Dediques molt de temps a investigar, a posar-te a la pell del vitraller que va concebre aquell vitrall fa cinc-cents o sis-cents anys, tractant de comprendre la seua manera de fer. En obra nova controles més el procés, però fins que el vitrall no encaixa al seu lloc tampoc descansas. Però he gaudit molt fent projectes nous arreu del món, com l’Auditori de Las Palmas i altres, al Japó i als Estats Units.

La restauració del Palau de la Música va ser un dels reptes més importants en la seua carrera?

L’arquitecte Oscar Tusquets m’ho va proposar quan jo estava de ple fent obra nova. Va ser la meua primera gran restauració. Després va venir la casa Lleó Morera. Els dos treballs van rebre diversos premis.

Modernisme i també Gòtic li han donat molta faena.

La restauració de la rosassa de Santa Maria del Mar va ser un treball d’orfebre, molt meticulós, sempre buscant la fidelitat a l’original. I vaig estar 13 anys restaurant els vitralls de la Catedral de Tarragona.

En el nostre país hi ha molt de vitrall. Hi ha prou consciència que cal preservar este patrimoni?

No la suficient. I en tenim exemples ben a prop. Fa més de 30 anys vaig dissenyar i instal·lar la rosassa de la Catedral de Tortosa. I vaig advertir del deteriorament de la resta de vitralls, particularment els que volten la nau central, amb les patrones dels pobles del Bisbat. Eren vitralls molt interessants i s’han deixat perdre. Hauria estat fàcil conservar-los. No ens podem permetre perdre este patrimoni.

Quant hi ha d’artista i d’artesà en un vitraller?

Hi ha vitrallers que sempre seran artesans, i ho fan molt bé. I hi ha artistes que treballen artesanalment, sense renunciar a arriscar i a crear. Em considero d’estos últims.

El vitrall sempre ha jugat un paper discret respecte la pintura o l’escultura.

El vitraller treballa per encàrrec. I el vitrall no es revèn perquè està concebut per a instal·lar-lo en un lloc determinat i no en un altre. La pintura pot revaloritzar-se amb els anys. Per cert, grans pintors com Chagall, Miró o Tàpies han fet vitrall al final de la seua vida.

Com gestiona el joc entre llum i vidre per a provocar l’explosió de color final?

El gran repte del vitraller, a diferència del pintor, és que no completes l’obra fins que veus l’efecte de la llum filtrant-se a través del vidre. I això no es percep fins que el vitrall no està col·locat.

Són conscients els arquitectes del potencial del vitrall en les seues creacions?

Som en temps de racionalisme, en què impera el minimalisme. I això sempre ha jugat a la contra del vitrall. Però hi ha arquitectes que han sabut veure que un i altre són compatibles. He posat vitralls en un parell d’hotels molt moderns a Barcelona i el resultat és molt interessant.

“Fa 30 anys vaig crear la rosassa de la Catedral de

Tortosa i vaig advertir del deteriorament de la resta de vitralls. La falta de manteniment ha malmès un patrimoni valuós.”